

BRIEVEN UIT DEN VREEMDE.

BRIEF UIT ROME.

September 1933.

Het is niet dan na veel weifelingen, dat ik mij er toe zet den lezers van het *Ned. Tijdschrift voor Geneeskunde* verslag te doen betreffende eenige punten, behandeld op het III° Congresso Internazionale dei Linguisti, dat hier van 19—26 September is gehouden. Twee dingen doen mij mijn schroom op zij zetten: er wáren enkele Nederlandsche medici onder de congressisten, misschien mag men hieruit afleiden, dat ook andere collega's eenige belangstelling voor dit gebied voelen, en ten tweede deze gelegenheid iets bij te dragen tot het tot standkomen van een samenwerking van taalkundigen en natuuronderzoekers, waarvan voor de phonetiek zooveel te verwachten is, is te mooi om die te laten voorbijgaan. Dus volgt hier een overzicht van die voordrachten, welke hoewel gehouden door en voor taalkundigen, zich door aard van onderwerp en behandelingswijze aansluiten aan het veld der biologie.

Allereerst gaven eenige sprekers aan, hoe zij natuurwetenschappelijke methodes toepassen in het gebied van spraak en taal. Zooals hier bekend mag worden verondersteld is VAN GINNEKEN er in geslaagd de wetten der erfelijkheidsleer terug te vinden in de spreektaal. De klanken van een taal vormen een statistisch materiaal, dat volkomen te vergelijken is met de bloemen of zaden van een proefveld, en dat volgens dezelfde wetten van MENDEL gegroepeerd blijkt. Hier heeft men dus de echte taalverwantschap, een uitdrukking, die de linguïsten graag en veel gebruiken, zonder er echter in de verte deze werkelijke beteekenis aan te hechten. Uitgaand van dezen biologischen onderbouw, onderscheidt VAN GINNEKEN dan verder nog de invloedspheer van psychologische en sociologische factoren, en tenslotte die van aesthetica, stylistiek enz. De aangeboren klanken worden door kinderen te beginnen in de 6e week bij het zoogenaamde keuvelen voortgebracht; de niet-aangeboren klanken worden op 2- tot 3-jarigen leeftijd door nabootsing van gehoorde klanken aangeleerd. De eerste behouden gedurende het geheele leven het overwicht van het aangeborene. In de discussie bleek zeer duidelijk hoe de linguïsten de taal willen opvatten als een ideale abstractie, bepaald door traditie en cultuur, waarbij een vergelijking met witte en zwarte muizen, zooals een van hen het uitdrukte, in het algemeen nog wordt afgewezen.

Wel in opzet, niet dadelijk in uitwerking, te waardeeren was de uiteenzetting van BRØNDAL, die het geheele taalstelsel opvat als een biologisch systeem: alle taalverschijnselen, tijden en wijzen van werkwoorden, persoon, getal, enz., worden als neutraal of complex, positief-negatief in dit systeem ondergebracht. Dit stelsel zou het werkelijk vergelijken der verschillende talen mogelijk maken, onder anderen zou van elke taal de waarde van een „civilisatie indicator” kunnen worden bepaald.

Verder was het vraagstuk der klanksymboliek aan de orde. De inleider, FOUCHÉ, behandelde het vraagstuk van de expressibiliteit der klanken als onderdeel en grondslag van dat van den oorsprong der taal. Het bestaan der klanksymboliek werd door niemand ontkend, wel bleek hoe moeilijk het is in dezen tot een objectief oordeel te komen. Onderzoekingen, waarbij men kinderen woorden uit primitieve talen; die hun volkomen onbekend waren, liet hooren, met als gevolg, dat de beteekenis dezer woorden door de proefpersonen dikwijls benaderd, ja, soms precies juist werd aangegeven, wijzen de hierbij te volgen richting aan.

De vragen in het gebied der taalphilosophie en taalpsychologie zijn uiteraard van algemeen belang. Prof. POS onderscheidde twee soorten woorden: zulke die op zichzelf iets beteekenen, in verband staan met de werkelijkheid, bijvoorbeeld zelfstandige naamwoorden, werkwoorden, enz. en zulke, die zuiver formeel zijn;

lidwoorden, voorzetsels, enz. Deze laatste zijn de dragers der abstracte beteekenis. Merkwaardig is hoe het affect zich toch van deze woorden kan meester maken en door een sterken klemtoon de beteekenis van het geheel wijzigen. Door DEUTSCHBEIN werd de psychologie van den naamval behandeld; door LINDROTH de psychologie der interpunctie. BELIČ toonde aan, dat de beteekenis van een woord des te scherper is, naarmate het woord etymologisch minder begrijpelijk is. SECHEHAYE en GARDINER lichtten de verhouding tusschen spraak en taal toe.

Prof. MENZERATH besloot na het opnemen van een groot aantal krommen van de klankengroep *apa*, dat het aangeven van een vaste grens tusschen de verschillende klanken niet mogelijk is. Dat men van linguïstische zijde streeft naar dit doel, bewijst het bestaan van een sterke neiging tot idealiseeren. Stelt men zich voor, dat het hier gaat om een coördinatie tusschen spieren uit verschillende groepen, strottenhoofdspieren, lipspieren, enz. waarbij de spieren zelf en de periphere zenuwen zich niet steeds in eenzelfde toestand zullen bevinden, dan moet men zich eerder verwonderen, dat de coördinatie een zoo groote mate van standvastigheid bereikt als uit de krommen blijkt.

JONES deelde in naam van LLOYD JAMES de uitkomsten van een radiocursus aan schoolkinderen mee. De verbetering in de uitspraak dier kinderen, zoowel wat betreft dialect als persoonlijke afwijkingen, werden beoordeeld door vóór en na den cursus grammofoonopnamen te vervaardigen. Er bleek een belangrijke verbetering te zijn bereikt.

Er blijkt dus stellig een streven te bestaan om zich bij het onderzoeken der taalverschijnselen op dezelfde wijze in te stellen als de natuuronderzoeker. Hierbij steekt scherp af de vroegere gesteldheid bij het linguïstisch onderzoek, welke ik niet beter kan vergelijken dan met de stemming van iemand, die zijn eigen huisdeur niet open kan krijgen.

Bij elk onderzoek, dat de mensch zich verstitout te ondernemen, dreigt hem het gevaar onder den druk van het onderzochte de gaafheid van zijn persoon te verliezen. Dit is ons medici maar al te goed bekend. Het gevaar voor den linguïst is, dat het woord zich als een steeds dichter wordende sluier over het begrip legt, een geheel ander proces, dan dat waaraan de bekende toespeling uit *Faust* herinnert. De geleerde, die zijn collega's de term „entwicklungsgeschichtliches Kulturprodukt" aan de hand deed, als hoedanig men het „woord" kon aanduiden, bewees wel, dat dit gevaar niet denkbeeldig is.

Over de gebruikelijke feestelijkheden, in het feestelijk Rome van een dubbele feestelijkheid, past mij hier te zwijgen.

In een bijeenkomst van de op het Congres aanwezige leden van het permanente Comité voor Internationale Congressen voor Phonetische Wetenschappen, werd besloten het volgend Phonetisch Congres in Juli 1935 te Londen te houden onder voorzitterschap van professor DANIEL JONES.

Rome.

L. KAISER.